

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ПРВА СЕКЦИЈА

ПРЕДМЕТ ПЕТРЕСКА против РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

(Жалба бр. 16912/08)

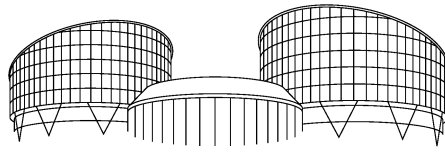
ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

21 јули 2016 година

Оваа пресуда ќе стане конечна под околностите поместени во член 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Во предметот Петреска против Република Македонија,

Европскиот суд за човекови права (Прва Секција), заседаваше во совет составен од:

Ledi Bianku, *Претседател*,
Мирјана Лазарова Трајковска,
Linos-Alexandre Sicilianos,
Paul Mahoney,
Aleš Pejchal,
Robert Spano,
Pauliine Koskelo, *судии*,

и Abel Campos, *Регистратор на секција*,

Заседавајќи на нејавна седница на 21 јуни 2016 година,

ја донесе следната пресуда, која беше усвоена на тој датум:

ПОСТАПКА

1. Предметот започна со жалба (бр. 16912/08) против Република Македонија, поднесена до Судот согласно член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи („Конвенцијата“) од страна на македонски државјанин, Десанка Петреска („жалител“), на 26 март 2008 година.

2. Жалителката беше застапувана од г. Ј. Војчески, адвокат од Скопје. Владата на Република Македонија („Владата“) беше застапувана од нејзиниот агент, г. К. Богданов.

3. Жалителката конкретно се жалеше дека домашните судови одлучиле спротивно од претходната судска пракса, и дека судската постапка траела неразумно долго.

4. На 27 јануари 2014 година жалбата беше доставена до Владата и остатокот на жалбата беше прогласен за недопуштен според Правилото 54 § 3 од Деловникот на Судот.

ФАКТИ**I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ**

5. Жалителката е родена 1953 година и живее во Скопје.

6. Жалителката била вработена во Агенцијата за разузнавање, („работодавач“).

7. На 28 февруари 2001 година таа била отпуштена од работа и прогласена за технолошки вишок поради интерна регулатива –

Правилник за систематизација на работните места („прописи“ од 27 февруари 2001 година со кој се намалил бројот вработени за работните позиции како работната позиција на жалителката.

8. На 9 април 2001 година жалителката го оспорила нејзиното отпуштање пред Основен суд Скопје („првостепен суд“).

9. После три наредби за препраќање на предметот, на 29 ноември 2005 година судот во прв степен го одбил тужбеното барање на тужителката, констатирајќи дека таа била отпуштена на 28 февруари 2001 година врз основа на прописите кои биле усвоени од работодавачот и одобрени од Владата на 27 февруари 2001 година. Понатаму утврдил дека согласноста од Владата било примено од работодавачот на 2 март 2001 година, но тоа било ирелевантно поради тоа што само датумот кога согласноста била дадена од Владата бил важен за стапување на сила на прописите.

10. На 14 декември 2005 година жалителката се жалела, тврдејќи меѓу другото дека прописите не можеле да бидат применети во нејзиниот случај бидејќи можеле да бидат усвоени само откако работодавачот ја примил согласноста од Владата. Жалителката се повикала на друга конечна пресуда од Апелациониот суд Скопје („апелационен суд“) по сличен случај поврзан со поранешен колега на жалителката, во која било констатирано дека прописите не стапиле во сила во време на отпуштањето (види параграф 17 подолу). Таа тврдела дека според релевантното право (види параграф 16 подолу) прописите можеле да бидат усвоени само по добивањето на согласност од Владата.

11. На 23 февруари 2006 година, апелациониот суд ја отфрлил жалбата на жалителката. Констатирал дека Владата ги одобрила прописите на 27 февруари 2001 година, дека тие стапиле во сила истиот ден, и дека поради тоа отфрлањето на жалбата на жалителката било законито.

12. На 7 април 2006 година жалителката изјавила ревизија против второстепената пресуда во Врховниот Суд. Во неа, меѓу останатото тврдела дека прописите можеле да бидат усвоени само по добивање на одобрение од Владата, и дека поради тоа тие не биле во сила во времето на нејзиното отпуштање. Таа посочила претходни пресуди од апелациониот суд (види параграф 17 подолу) и тврдела дека се отстапувало од претходно воспоставената судска пракса за материјата, без притоа да се даде какво било објаснување. Таа понатаму тврдела дека отпуштањето на нејзините поранешни колеги кое се засновало врз истата основа, било поништено и тие биле повторно вратени на нивните работни места.

13. На 25 октомври 2007 година, Врховниот Суд ја отфрлил изјавената ревизија против правосилната пресуда. Судот утврдил дека на 27 февруари 2001 година, Владата ги одобрила прописите, кои со тоа стапиле во сила истиот ден. На 15 јануари 2008 година, на жалителката ѝ била врачена пресудата од Врховниот Суд.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ПРАВО И ПРАКСА

A. Устав

14. Според член 101 од Уставот, Врховниот Суд претставува највисок суд кој обезбедува еднаквост во имплементацијата на законите од страна на судовите.

B. Закон за парнична постапка

15. Според член 372 став 3 од Законот за парнична постапка, изјавување на ревизија против правосилна пресуда е секогаш допуштено, без оглед на вредноста на спорот во спорови од работните односи по повод престанок на работен однос.

C. Закон за Државна Агенција за разузнавање

16. Според член 5 став 2 од Законот за агенцијата за разузнавање, директорот на Агенцијата усвојува акт со кој се регулира работењето на организацијата и систематизација на работни места во Агенцијата по претходно прибавена согласност од Владата.

D. Релевантна домашна судска пракса

17. Жалителката поднела извадок од конечна пресуда на апелационен суд (*ГЖ.бр. 2146/04* од 21 април 2004 година) по предмет за отпуштање на нејзин поранешен колега, извесен г. Н.И. Во тој случај, судот констатирал дека Прописите биле усвоени пред прибавувањето согласност од Владата, и поради тоа не биле во сила во време на отпуштањето (28 февруари 2001). Врховниот Суд ја одбил како задоцнета изјавената ревизија на работодавачот против оваа правосилна пресуда (*Рев.бр. 503/04* од 6 јули 2005 година).

18. Понатаму, жалителката поднела копија од пресуда од Врховниот Суд (*Рев.бр.486/2005* од 6 јули 2006 година) со која се потврдуваат пресудите на пониските судови каде се констатира дека отпуштањето на 28 февруари 2001 година на друг колега на жалителката, извесен г. Б.И. било незаконито. Во тој случај, Врховниот Суд утврдил дека г. Б.И., како и апликантката, бил отпуштен и прогласен за технолошки вишок, без оглед што прописите не го одредиле намалувањето на бројот на вработени за работни места за работни позиции како работната позиција на г.Б.И. Во својата пресуда, Врховниот суд конкретно не го разгледал прашањето за валидноста на прописите.

ПРАВО

I. НАВОДНИ ПОВРЕДИ НА ЧЛЕНОТ 6 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

19. Жалителката се жалеше дека немала правично судење поради различното толкување на применливоста на прописите од страна на домашните судови, како и дека домашните судски постапки траеле неразумно долго време. Се повика на член 6 од Конвенцијата, чијшто релевантен дел гласи:

“При одредувањето на неговите законски права и обврски...секој има право на правично судење во разумно време од ... суд ...“

A. Времетраење на судските постапки

20. Жалителката тврдела дека времетраењето на постапката било предолго.

21. Владата се согласи дека времетраењето на постапката не било во разумен рок.

22. Судот утврди дека постапката започнала на 9 април 2001 и завршила на 15 јануари 2008, кога пресудата од Врховниот Суд ѝ била врачена на жалителката. Поради тоа, постапката траела шест години и девет месеци на три нивоа на судски истанци.

23. Судот потврдува дека разумноста на времетраење на постапката мора да биде проценето во поглед на околностите на случајот и земјаки ги предвид следните критериуми: комплексноста на предметот; поведението на жалителите и на релевантните органи; и кој бил ризикот за жалителите во спорот (види, на пример, *Миткова против Република Македонија бр. 48386/09*, § 50, 15 октомври 2015 година).

24. Судот го зема предвид потврдувањето на Владата дека времетраењето на оспорената постапка било предолго и не ги исполнило барањата за „судење во разумен рок“. Понатаму, не гледа причина за отстапување од својата воспоставена судска пракса во слични предмети (види *Зибери против Република Македонија* бр. 27866/02, 5 јули 2007; *Стојковиќ против Република Македонија* бр. 14818/02, 8 ноември 2007; и *Илиевски против Република Македонија* бр. 35164/03, 22 април 2010).

25. Судот соодветно ја прогласува жалбата за допуштена и констатира повреда на член 6 став 1 од Конвенцијата поради времетраењето на оспорената постапка.

В. Наводна недоследност во домашната судска пракса

1. Поднесоци на странките

26. Владата тврдеше дека, за разлика од предметот *Стоилковска* (види *Стоилковска против Република Македонија* бр. 29784/07, 18 јули 2013 година), во предметниот случај апелациониот суд не бил последна инстанца, поради тоа што согласно важечките законски одредби, ревизија на правосилна пресуда е секогаш допуштена во работни спорови поврзани со отпуштање од работа. Според Уставот, Врховниот Суд има за цел да обезбеди постојаност во примената на домашното право. Во случајот посочен од жалителката (види параграф 17 погоре), Врховниот Суд ја одбил изјавената ревизија на правосилна пресуда од работодавачот како задоцнета. Соодветно на тоа, судот немал можност да го процени меритумот на предметот. Немало долготрајна разлика во домашната судска пракса во предмети како на жалителката. Оспореното прашање во врска со времето кога прописите стапиле на сила, се појавило за првпат пред Врховниот Суд во предметот на жалителката. Констатираното од Врховниот Суд воспоставило преседан за идни случаи.

27. Жалителката ги оспори овие тврдења. Таа тврдеше дека конечните одлуки по предмети со идентични ситуации биле контрадикторни, имено, нејзиниот случај и случајот на нејзиниот колега (параграф 17 погоре). Принципот на правна сигурност веќе бил прекршен од страна на судовите во прв степен, кои донеле конфликтни одлуки. Понатаму, апелациониот суд дал конфликтни објаснувања за своите одлуки. Други колеги го тужеле работодавачот врз слична основа на онаа на која се повикува жалителката, и сите тие биле повторно вратени на своите работни места. Фактот што предметот на жалителката бил единствениот случај каде Врховниот Суд досудил по предметното прашање, индицира дека работодавачот се согласил со останатите одлуки на апелационите судови, и поради тоа не ги оспорил

преку ревизија на правосилна пресуда. Апликантот исто така се повикува на пресуда од Врховниот Суд во предметот на г. Б.И. (види параграф 18 погоре) со која истиот бил повторно вратен на работно место.

2. Проценка на Судот

28. Судот потврдува дека правото на правично судење мора да биде толкувано во смисла на Преамбулата на Конвенцијата, која го декларира владеењето на правото како дел од заедничкото наследство на земјите – потписнички. Еден од основните аспекти на владеење на правото е принципот на законска сигурност. Конфликтни одлуки во слични случаи сослушани од ист суд, кој дополнително е и последното прибежиште во случајот, може во недостаток на механизам кој обезбедува постојаност да го прекрши тој принцип, и со тоа да ја поткопа довербата на јавноста во судството, која што е една од есенцијалните компоненти на една држава основана на владеење на правото. (види, *Nejdet Şahin and Perihan Şahin v. Turkey* [GC], бр. 13279/05, §§ 55-57, 20 октоври 2011 и *Стоилковска*, цитирана погоре, §§ 39 и 40).

29. Судот смета дека оспорената постапка го засега отпуштањето на жалителката врз основа на прописите. Констатира дека апелациониот суд по предметот на жалителката утврдил дека прописите биле во сила на денот на отпуштањето на жалителката, кое било спротивно на неговите констатации по предметот на г. Н.И. (види параграф 11 и 17 погоре), кој бил отпуштен на ист ден со жалителката. Судот констатира дека по предметот на жалителката се одлучило скоро две години подоцна од предметот на г. Н.И.

30. Како и да е, Судот утврди дека по предметот на жалителката била донесена конечна одлука од Врховниот Суд, кој имал надлежност по предмети поврзани со отпуштање од работа (види параграф 15 погоре). Соодветно, не апелациониот суд, туку Врховниот Суд бил последната инстанца по предметите како тој на жалителката (за споредба види *Стоилковска*, цитирана погоре, параграф 38)

31. Што се однесува до случаите кои ги посочува жалителката кои биле проценети од Врховниот Суд, Судот смета дека ревизијата на правосилна пресуда во предметот на г. Н.И. била одбиена врз формална основа поради ненавремено поднесување (види параграф 17 погоре). Важноста на прописите во релевантното време не биле соодветно проценети во тој случај. Што се однесува на случајот на г. Б.И. (види параграф 18 погоре), Судот констатира дека се заснова на слична но, сепак на различна фактичка основа од таа во случајот на жалителката, што довело до различен исход. Иако оспореното прашање исто така не било експлицитно проценето во случајот на г.

Б.И., изгледа дека Врховниот Суд имплицитно прифатил дека прописите биле валидни во времето на отпуштање на г. Б.И., поточно 28 февруари 2001 година, кое исто така било релевантно и во предметниот случај. Не била обезбедена никаква информација за тоа дали домашните судови се оддалечиле од судската пракса во некои предмети со подоцнежн датум од предметот на жалителката.

32. При такви околности, Судот смета дека не постоела недоследност во судската пракса која создала состојба на недоверба во судството и која ја лишила жалителката од право на правично судење (види, *mutatis mutandis*, *Иванов и Димитров против Република Македонија* бр. 46881/06, § 32, 21 октомври 2010 година).

33. Следи дека оваа жалба е очигледно неоснована и мора да биде отфрлена во согласност со членот 35, став 3 (а) и став 4 од Конвенцијата.

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

34. Членот 41 од Конвенцијата гласи:

„Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините Протоколи, и ако внатрешното право на заинтересираната Висока страна договорничка овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот ѝ дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично задоволување.“

A. Оштета

35. Жалителката побара 33.852 евра за материјална штета и 15.000 евра за претрпена нематеријална штета како резултат на наводната неправичност и предолго времетраење на постапката.

36. Владата ги оспори овие наводи, тврдејќи дека не постои причинско-последична поврзаност помеѓу наводната повреда и оштетата која се бара. Понатаму, наводите биле непоткрепени.

37. Судот не забележува причинско последична врска помеѓу констатираната повреда и бараната материјална оштета; поради тоа го одбива ова барање. Од друга страна пак, смета дека жалителката мора да претрпела нематеријална штета, која не може да биде надоместена само преку констатирање повреда на Конвенцијата. Проценувајќи врз основа на принципот на еднаквост на странките, Судот ѝ доделува 1.200 евра според оваа глава, плус каков било данок кој може да биде пресметан.

В. Трошоци

38. Апликантката исто така побара 1.500 евра за трошоци настанати пред домашните судови и 1.850 евра за оние настанати пред Судот. Во поглед на ова последно барање поднесе копија од фактура издадена од нејзиниот застапник.

39. Владата ги оспори тие барања како неосновани и превисоки.

40. Согласно праксата на Судот, жалителот има право на надомест на трошоци само дотолку се покаже дека истите биле навистина и нужно сторени и се разумни во квантум (види *Спасовски против Република Македонија*, бр. 45150/05, § 45, 10 јуни 2010). Судот смета дека побараните трошоци во поглед на постапката пред домашните судови не настанале за превенирање и исправање на констатираната повреда или да му овозможи надомест на жалителот; поради тоа го отфрла ова барање под оваа глава (види *Горески и други против Република Македонија* бр. 27307/04, § 30, 16 октомври 2014). Во поглед на надомест на трошоците настанати пред Судот, истиот нотира дека имајќи ги предвид документите со кои раполага како и горенаведените критериуми, бараната сума е прекумерна и делумно неоснована, и наместо тоа доделува износ од 800 евра, плус какви било такси кои може да бидат наплатливи.

С. Затезна камата

41. Судот смета дека затезната каматна стапка треба да се заснова на најниската каматна стапка за позајмени средства од Европската Централна Банка, на која треба да се додадат трипроцентни поени.

ОД ТИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Го прогласува* жалбениот навод за времетраење на постапката за допуштен, а остатокот од жалбата за недопуштен;
2. *Смета* дека има повреда на членот 6 од Конвенцијата во поглед на времетраење на постапката;
3. *Смета*
  - (а) дека тужената Држава во согласност со член 44 став 2 од Конвенцијата треба во рок од три месеци откако пресудата ќе стане конечна, да ѝ ги исплати на жалителката следните суми, кои треба

да бидат конвертирани во националната валута на тужената држава по стапка која е применлива на денот на исплатата:

(i) 1.200 евра (илјада и двесте евра) плус било која такса која што може да биде наплатена, во поглед на нематеријална штета;

(ii) 800 евра (осумстотини евра), плус било која такса која што може да биде наплатена во поглед на настанати трошоци;

(b) дека по истекот на горенаведените три месеци до исплатата ќе биде исплатена обична камата на горните суми, по стапка еднаква на најниската каматна стапка за позајмени средства од Европската Централна банка за односниот период, плус трипроцентни поени;

4. *Го отфрла* остатокот од барањето на жалителката за правична оштета.

Изработено на англиски јазик и поднесено на писмено на 21 јули 2016 година, согласно Правило 77 §§ 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Abel Campos
Регистратор

Ledi Bianku
Председател